

Algemene ziekenhuizen (Detailrapport)

Inspectiepunt

Naam	Universitair Ziekenhuis Brussel
Adres	Laarbeeklaan 101, 1090 Elsene
Telefoon	024774111

Inrichtende macht

Naam	Vrije Universiteit Brussel
Juridische vorm	AV
Adres	Pleinlaan 2, 1050 Elsene

Uitbatingsplaats

Naam	AZH Universitair Ziekenhuis Brussel JETTE
Adres	Laarbeeklaan 101, 1090 Jette

Opdracht

Nummer	O-2013-MAPU-0354
Datum	7/05/2013
Inspecteur(s)	Michaëla Daelemans Koenraad Fierens Tania Vandommele Veerle Meeus

Verslag

Nummer	V-2013-MIDA-0005
Datum	16/05/2013

Inspectiebezoek

Soort	Onaangekondigd bezoek op 24/06/2013 (9:00-15:20)
-------	--

Inhoudsopgave

1 Inleiding

- 1.1 Inspectiemodel
- 1.2 Leeswijzer voor dit detailrapport
- 1.3 Inspectiebezoek

2 Situering

3 Operatiekwartier

- 3.1 Situering
- 3.2 Personeel (cluster veilige zorg)
  - 3.2.1 *Bestaffing per zaal*
  - 3.2.2 *Verpleegkundige permanentie*
  - 3.2.3 *Opleiding verpleegkundigen*
  - 3.2.4 *Toezicht op gepremediceerde patiënten*
- 3.3 Infrastructuur en veilig materiaal (cluster veilige zorg)
  - 3.3.1 *Controle en onderhoud van materiaal*
  - 3.3.2 *Oproepsysteem*
- 3.4 Preventie van zorggerelateerde infecties (cluster hygiëne)
  - 3.4.1 *Kledij- en toegangsvoorschriften*
  - 3.4.2 *Chirurgische handontsmetting*
- 3.5 Opsporen en aanpakken van patiënt- en zorggerelateerde risico's (cluster veilige zorg)
  - 3.5.1 *Safe surgery checklist*

4 Recovery

- 4.1 Situering
- 4.2 Personeel (cluster veilige zorg)
  - 4.2.1 *Bestaffing per zaal*
  - 4.2.2 *Opleiding verpleegkundigen*
- 4.3 Infrastructuur en veilig materiaal (cluster veilige zorg)
  - 4.3.1 *Controle en onderhoud van materiaal*

5 Sterilisatie- en desinfectieprocessen

- 5.1 Situering
- 5.2 Personeel (cluster veilige zorg)
  - 5.2.1 *CSA-verantwoordelijke*
  - 5.2.2 *Opleiding en vorming medewerkers*
- 5.3 Infrastructuur en veilig materiaal (cluster veilige zorg)
  - 5.3.1 *Toestellen*
  - 5.3.2 *Onvolledige sterilisatiecyclussen*
  - 5.3.3 *Traceerbaarheid sets*
- 5.4 Preventie van zorggerelateerde infecties (cluster hygiëne)
  - 5.4.1 *Kledij- en toegangsvoorschriften*
  - 5.4.2 *Scheiding van zones*
  - 5.4.3 *Inrichting van de ruimtes*
  - 5.4.4 *Desinfectie*
  - 5.4.5 *Transport van materiaal*
  - 5.4.6 *Steriele berging*
  - 5.4.7 *Vervaldatum sets*

6 Zorg doorheen het traject

- 6.1 Situering
- 6.2 Personeel (cluster veilige zorg)
  - 6.2.1 *Permanentie chirurgisch dagziekenhuis bachelor verpleegkundige*
- 6.3 Preventie van zorggerelateerde infecties (cluster hygiëne)
  - 6.3.1 *Handhygiëne*
  - 6.3.2 *Preoperatieve voorbereiding operatiestreek*
  - 6.3.3 *Scheiding tussen reine en onreine zones*
  - 6.3.4 *Isolatie van MRSA-patiënten*
- 6.4 Opsporen en aanpakken van patiënt- en zorggerelateerde risico's (cluster veilige zorg)
  - 6.4.1 *Preoperatieve onderzoeken en toegankelijkheid van dossiers op het operatiekwartier*
  - 6.4.2 *Preanesthesiecontact*
  - 6.4.3 *Opvolging parameters patiënt*

- 6.4.4 *Veilig transport van patiënten*
- 6.4.5 *Patiëntenidentificatie*
- 6.4.6 *Postoperatief pijnbeleid*
- 6.4.7 *Toediening van bloed en bloedproducten*

6.5 Continuïteit van zorg (cluster communicatie)

- 6.5.1 *Handovers van recovery naar afdeling*
- 6.5.2 *Ontslagbrief*
- 6.5.3 *Informatieaanbod op het moment van ontslag*

6.6 Patiëntenbetrokkenheid (cluster communicatie)

- 6.6.1 *Informed consent*

7 Chirurgische zorg voor kinderen

7.1 Situering

7.2 Personeel (cluster veilige zorg)

- 7.2.1 *Aanwezigheid pediatr op vestigingsplaats waar dagingrepen bij kinderen gebeuren*
- 7.2.2 *Bachelor pediatrie verpleegkundige op het chirurgisch dagziekenhuis*

7.3 Infrastructuur en veilig materiaal (cluster veilige zorg)

- 7.3.1 *Kinderen visueel afschermen van volwassen patiënten voor en na de ingreep*

7.4 Patiëntbetrokkenheid (cluster communicatie)

- 7.4.1 *Mogelijkheid voor ouders om bij hun kind te blijven zolang het bewust is*

7.5 Opsporen en aanpakken van patiënt- en zorggerelateerde risico's (cluster veilige zorg)

- 7.5.1 *Postoperatief pijnbeleid*

8 Overzicht van de risico's inzake patiëntveiligheid

9 Ernstige risico's inzake patiëntveiligheid waarvoor een nieuwe inspectie zal gebeuren

1 Inleiding

Dit detailrapport biedt u een **overzicht van alle vaststellingen** van Zorginspectie **op deze vestigingsplaats**.

Voor een helikopterzicht op het volledige ziekenhuis, verwijzen we u naar het overzichtsrapport.

1.1 Inspectiemodel

Zorginspectie toetst de **zorgpraktijk** in de ziekenhuizen aan de hand van de gestelde eisen. De eisen zijn terug te vinden in een eisenkader dat te raadplegen is op de website van Zorg en Gezondheid. (www.zorgengezondheid.be). Zorginspectie checkt de onderliggende eisen. Vaststellingen gebeuren via gesprekken met personeelsleden en patiënten, controles van patiëntendossiers en observaties.

Zorginspectie zoomt telkens in op een specifiek zorgtraject. In deze inspectiecyclus neemt Zorginspectie het **chirurgisch zorgtraject** onder de loep. Aandacht gaat daarbij naar:

- het operatiekwartier,
- de centrale sterilisatieafdeling,
- de chirurgische verpleegafdeling en het chirurgisch dagziekenhuis,
- de toediening van bloed en bloedproducten.

Vanuit **patiëntveiligheid en -betrokkenheid** selecteerde Zorginspectie vanuit de eisenkaders een aantal thema's die de leidraad vormen voor de inspectie: personeel, infrastructuur en veilig materiaal, preventie van zorggerelateerde infecties, opsporen en aanpakken van patiënt- en zorggerelateerde risico's, continuïteit van zorg, patiëntbetrokkenheid en standaardzorg. Deze **thema's** zult u **per hoofdstuk** terugvinden in dit detailrapport (tenzij een thema binnen een bepaald hoofdstuk niet relevant is) en vindt u gegroepeerd terug in het overzichtsrapport onder de **trajectbrede clusters, hygiëne, veiligheid van zorg en informatiedoorstroming**.

Op basis van de resultaten van de inspectie beslist Zorginspectie of **opvolging** nodig is. In het hoofdstuk "opvolging" worden - indien aanwezig - de items opgesomd die inspectiegewijs verder opgevolgd zullen worden. Voor deze items of voor een verzameling van risico's (opgesomd in het voorlaatste hoofdstuk) zal er, indien nodig, na een eerste inspectie ook een tweede inspectie (**check 2**) plaatsvinden. Stelt Zorginspectie opnieuw dezelfde tekorten vast, dan zal een derde inspectie (**check 3**) doorgaan.

Zorginspectie inspecteert onaangekondigd: het ziekenhuis weet dus niet op welke dag de inspectie doorgaat. Enkel in geval van een 3e check kan de inspectie eventueel aangekondigd worden.

1.2 Leeswijzer voor dit detailrapport

Dit rapport bestaat, na deze inleiding en een situering van de instelling, uit **5 hoofdstukken**. Per hoofdstuk bespreekt Zorginspectie de verschillende geïnspecteerde **thema's**. Zorginspectie beschrijft eerst haar **werkwijze** en geeft daarna de **vaststellingen** weer.

Zorginspectie werkt met gestandaardiseerde en geüniformiseerde verslagen, wat met zich meebrengt dat de zinnen zo geformuleerd werden dat ze kloppen voor diverse situaties. Dit bemoeilijkt soms de leesbaarheid. Zo wordt vaak zowel het enkel- als het meervoud weergegeven zoals u ziet in volgend voorbeeld: *Op deze vestigingsplaats is/zijn er X operatiekwartier(en)*.

Meer informatie over deze inspectiemethodiek en over Zorginspectie is te vinden op www.zorginspectie.be.

1.3 Inspectiebezoek

Het gaat om check 1 binnen het nalevingstoezicht.

Tijdens de inspectie werd er een bezoek gebracht aan:

- chirurgisch dagziekenhuis A490(chirurgisch dagziekenhuis)
- de lokalen van de ziekenhuisbloedbank
- de/het operatiekwartier(en):
  - + het centraal operatiekwartier
- de recovery('s):
  - + PACU
- de chirurgische verpleegafdeling(en):

- + EH 63: hart- en vaatheelkunde
- + EH 54: neurochirurgie - NKO - MKA
- + EH 52: orthopedie - traumatologie
- + EH 51: urologie - orthopedie
- de centrale sterilisatieafdeling(en):
  - + CSA

2 Situering

Op deze vestigingsplaats heeft het ziekenhuis binnen het chirurgisch zorgtraject volgende erkenningen:

- 268 C bedden
- functie ziekenhuisbloedbank
- functie chirurgisch dagziekenhuis

3 Operatiekwartier

3.1 Situering

Op deze vestigingsplaats is/zijn er 1 operatiekwartier(en):

- het centraal operatiekwartier bestaat uit 14 zaal/zalen.
In dit operatiekwartier worden ook kinderen (< 15 jaar) geopereerd.

3.2 Personeel (cluster veilige zorg)

3.2.1 Bestaffing per zaal

3.2.1.1 Omloopverpleegkundigen

Werkwijze

- Er werd nagekeken of er in iedere zaal waar ingrepen doorgingen minstens één persoon was aangesteld om de omloopfunctie in te vullen. Verder werd gecontroleerd of de omloop gekwalificeerd was voor deze functie namelijk of deze minstens een verpleegkundige was.

Vaststellingen

Tijdens de inspectie werden er in het centraal operatiekwartier ingrepen uitgevoerd in 8 zaal/zalen. In 8 zaal/zalen was er minstens één omloopverpleegkundige aanwezig.

Er werd(en) 8 omloop/omlopen geteld, 8 omloop/omlopen was/waren minstens verpleegkundige van opleiding.

In alle zalen waar een ingreep uitgevoerd werd, was minstens één omloop aanwezig.

3.2.1.2 Simultane anesthesie

Werkwijze

- Tijdens de inspectie werd nagegaan of er in iedere zaal waar een patiënt onder algemene narcose was, een anesthesist of ASO in de anesthesie aanwezig was om de patiënt te bewaken. Wanneer een arts-specialist in opleiding instond voor de algemene narcose, werd nagevraagd hoeveel jaren opleiding deze achter de rug had.
- Wanneer er een zaal was waar geen anesthesist of ASO in de anesthesie was tijdens de algemene narcose, werd nagegaan of dit te wijten was aan een urgentie en of er een vervanger werd aangeduid die op dat ogenblik geen andere taken opnam.

Vaststellingen

In het centraal operatiekwartier was er in 8 zaal/zalen een patiënt onder algemene narcose. Er was in 6 zaal/zalen een anesthesist aanwezig.

In 2 zaal/zalen was er een arts-specialist in opleiding (ASO) anesthesie aanwezig.

Het ging om:

- 1 ASO anesthesie vierdejaars
- 1 ASO anesthesie vijfdejaars

Op deze vestigingsplaats was er tijdens de inspectie bij iedere patiënt onder algemene narcose een anesthesist of ASO in de anesthesie (of een bevoegd vervanger indien de arts weggeroepen was voor een urgentie) in de operatiezaal aanwezig.

3.2.2 Verpleegkundige permanentie

Werkwijze

- Er werd nagegaan of er een verpleegkundige permanentie van twee operatiekwartierverpleegkundigen is voor dringende ingrepen. Er werd nagekeken of deze permanentie nominatief is vastgelegd en alle dagen gedurende 24 uur beschikbaar is.

Vaststellingen

De verpleegkundige permanentie (24u/24u 7/7) kon aangetoond worden: er zijn steeds minstens twee operatiekwartierverpleegkundigen beschikbaar zijn voor dringende ingrepen.

3.2.3 Opleiding verpleegkundigen

Werkwijze

- Er werd in het operatiekwartier gevraagd of er een inscholingshandleiding en/of inscholingsplan gebruikt wordt voor inscholing van nieuwe medewerkers. Daarnaast werd aan verpleegkundigen die recent op het operatiekwartier waren komen werken, gevraagd of ze een inscholingsdocument gebruikten.

Vaststellingen

In het centraal operatiekwartier beschikt men over een dienstspecifieke inscholingshandleiding voor nieuwe verpleegkundigen.

Aantal bevroegde medewerkers die in de loop van de voorbije 5 jaar op het centraal operatiekwartier waren begonnen werken: 3

Aantal van hen dat een inscholingsdocument gebruikte tijdens de inscholingsperiode: 1

Werkwijze

- Er werd aan enkele verpleegkundigen, langer dan 2 jaar werkzaam op het operatiekwartier en het voorbije jaar niet langdurig afwezig, gevraagd naar hun permanente vorming. Er werd gevraagd of zij gedurende het laatste jaar een opleiding gevolgd hebben over specifieke onderwerpen die verband houden met het operatiekwartier. Er werd geen onderscheid gemaakt tussen interne en externe vorming.

Vaststellingen

Aantal bevroegde verpleegkundigen: 3

Aantal van hen dat het voorbije jaar een vorming gevolgd heeft met een specifiek onderwerp betreffende het operatiekwartier: 3

3.2.4 Toezicht op gepremediceerde patiënten

Werkwijze

- Bij het bezoek aan het operatiekwartier werd nagegaan hoe het toezicht op gepremediceerde patiënten georganiseerd wordt. Er werd nagegaan of er iemand toezicht hield als er patiënten in de voorlopige standplaats van het operatiekwartier stonden te wachten. Daarenboven werd nagegaan of dit toezicht gebeurde door iemand met minstens de graad van verpleegkundige indien het ging om gepremediceerde patiënten.

Vaststellingen

Er werd gecontroleerd of er toezicht gehouden wordt op de patiënten die in de ontvangstruimte stonden te wachten van:

- het centraal operatiekwartier

Onder de patiënten die in de ontvangstruimte stonden te wachten, waren er die gepremediceerd waren. Het toezicht op de patiënten werd uitgeoefend door iemand die minstens de graad van verpleegkundige had in:

- het centraal operatiekwartier

3.3 Infrastructuur en veilig materiaal (cluster veilige zorg)

3.3.1 Controle en onderhoud van materiaal

Werkwijze

- Er werd gecontroleerd of de anesthesietoestellen en coagulatioestellen op het operatiekwartier regelmatig onderhouden worden. Voor anesthesietoestellen komt dit neer op een onderhoud minstens om de 6 maanden, voor coagulatioestellen om de 12 maanden. Er werd nagegaan of men op het operatiekwartier zicht heeft op de onderhoudsdata van de toestellen, zo niet werden deze gegevens centraal opgevraagd.

Vaststellingen

De data van laatste controle waren voor alle gecontroleerde toestellen gekend in het operatiekwartier.

Er gebeurde een controle van 3 anesthesietoestel(len).

Van 3 toestel(len) kon de datum van het laatste onderhoud voorgelegd worden.

Van 1 anesthesietoestel(len) viel deze onderhoudsdatum binnen de vooropgestelde termijn. Van 2 anesthesietoestel(len) werd het laatste onderhoud uitgevoerd tussen de 6 en de 12 maanden geleden. Bij 0 anesthesietoestel(len) gebeurde het onderhoud meer dan 12 maanden geleden.

Er gebeurde een controle van 3 coagulatioestel(len).

Van 0 toestel(len) kon de datum van het laatste onderhoud voorgelegd worden.

Op het centraal operatiekwartier:

Volgende toestellen worden enkel nagekeken bij gekende defecten: de coagulatioestellen.

3.3.2 Oproepsysteem

Werkwijze

- Er werd nagegaan of er in de ontvangstruimte van het operatiekwartier een oproepsysteem voorhanden is voor patiënten die daar wachten.

Vaststellingen

Er is **geen** oproepsysteem voorhanden in de ontvangstruimte van:

- het centraal operatiekwartier

3.4 Preventie van zorggerelateerde infecties (cluster hygiëne)

3.4.1 Kledij- en toegangsvoorschriften

Werkwijze

- Vooraleer zich aan te melden aan de ingang van het operatiekwartier, keek de inspecteur na of de toegang tot het operatiekwartier beveiligd was. Tijdens de rondgang werden ook andere toegangen gecontroleerd.

Vaststellingen

In volgend operatiekwartier is er een beveiligingssysteem voorzien aan de hoofdingang:

- het centraal operatiekwartier

Werkwijze

- Er werd tijdens het bezoek aan het operatiekwartier geobserveerd of er deuren van de operatiezalen bleven open staan terwijl er een ingreep bezig was.

Vaststellingen

In het centraal operatiekwartier werd(en) bij 8 operatiezaal/operatiezalen waar er een ingreep doorging 0 operatiezaal/operatiezalen opgemerkt met openstaande deuren.

Werkwijze

- Het document waarin de kledijvoorschriften beschreven zijn, werd opgevraagd. Er werd nagegaan of volgende essentiële elementen in deze richtlijnen zijn opgenomen:
  - specifieke operatiekledij;
  - muts in operatiekwartier;
  - mondneusmasker in operatiezaal vanaf het moment dat het steriel veld open gaat;

- o mondneusmasker na elke operatie vervangen.

Vaststellingen

Op het centraal operatiekwartier:

In document "Reglement inwendige orde operatiekwartier" zijn de kledijvoorschriften terug te vinden.

In dit document ontbreken volgende elementen i.v.m. kledijvoorschriften:

- Specifieke operatiekledij met korte mouwen.

Werkwijze

- De kledij van een aantal vaste medewerkers van het operatiekwartier werd tijdens de rondgang geobserveerd. Meer bepaald werd nagekeken of ze specifieke werkkledij droegen, bestaande uit een broek en een vestje met korte mouwen en manchetten en of ze een muts droegen.
- Een aantal medewerkers die in een operatiezaal bezig waren terwijl een steriel veld geopend was, werden geobserveerd. Er werd van op afstand gekeken of alle aanwezigen een mondneusmasker droegen.

Vaststellingen

Aantal geobserveerde medewerkers van het operatiekwartier: 5

Aantal die voldeden aan de hierboven vermelde kledijvoorschriften: 5

Aantal zalen waarin een steriel veld geopend was: 8

Aantal zalen waarin alle medewerkers een mondneusmasker droegen: 7

Werkwijze

- De inspecteur beschouwde zichzelf tijdens het bezoek als een occasionele gebruiker van het operatiekwartier. De inspecteur ging op deze manier na of er aangepaste kledij voorzien wordt voor occasionele gebruikers.

Vaststellingen

In het centraal operatiekwartier is er aangepaste kledij voorzien voor occasionele gebruikers.

3.4.2 Chirurgische handontsmetting

Werkwijze

- De richtlijnen betreffende chirurgische handontsmetting werden opgevraagd tijdens het bezoek aan het operatiekwartier. In deze richtlijnen werd nagegaan of volgende onderwerpen vermeld zijn: hygiënische handwassing bij het begin van een shift, het gebruik van handalcohol, de techniek van het inwrijven (rubbing, volgorde, hoeveelheid alcohol, contacttijd) en het opnieuw rubben tussen de ingrepen.

Vaststellingen

Op het centraal operatiekwartier:

Er zijn specifieke richtlijnen over chirurgische handontsmetting uitgeschreven.

Deze richtlijnen zijn terug te vinden in het document "Richtlijn ziekenhuishygiëne: procedure handhygiëne."

..

Volgend aspect ontbreekt in dit document:

- Techniek van rubbing wordt onvolledig beschreven (hoeveelheid handalcohol ontbreekt).

Werkwijze

- Tijdens de rondgang werden de ruimtes waar men aan chirurgische handontsmetting doet, gecontroleerd op volgende aspecten: of de rubruimte aansluitend is aan de operatiezaal, of er een automatische deur is tussen de rubruimte en de operatiezaal en of er een instelbare klok aanwezig is.

Vaststellingen

Er werd(en) 12 rubruimte(s) gecontroleerd, 2 rubruimte(s) voldeed/voldeden aan de 3 gecontroleerde eisen.

Van de ruimte(s) die niet voldeed/voldeden, was/waren er:

- 10 waar er geen automatische deur was

- 1 zonder instelbare klok

Werkwijze

- Er werd tijdens de inspectie in het operatiekwartier gecontroleerd of men steeds de techniek van het rubben hanteert in plaats van het voorbijgestreefde scrubben.

Vaststellingen

Tijdens de inspectie in het operatiekwartier werd(en) 4 medewerker(s) geobserveerd tijdens chirurgische handontsmetting. Hiervan was/waren er 2 die de techniek van rubbing toepaste(n).

Er werd(en) 2 medewerker(s) opgemerkt die de techniek van scrubbing toepaste(n), zonder daarna te rubben.

3.5 Opsporen en aanpakken van patiënt- en zorggerelateerde risico's (cluster veilige zorg)

3.5.1 Safe surgery checklist

Werkwijze

- Aan een leidinggevende van het operatiekwartier werd gevraagd of er een safe surgery checklist (SSCL) in gebruik is. Er werd gevraagd hoeveel versies er in gebruik zijn van de safe surgery checklist. Verder werd gevraagd naar de implementatiegraad van het gebruik van de checklist (uitgedrukt in aantal artsen die SSCL gebruikten t.o.v. het totaal aantal artsen die in het operatiekwartier werken).
- De gebruikte safe surgery checklists werden opgevraagd en ingekeken. Er werd nagegaan hoeveel van de 19 vragen die door de WHO vooropgesteld worden, in de checklist vermeld staan. Indien het om een vraag ging die uit meerdere onderdelen bestond, werd de vraag als aanwezig gescoord ook als niet alle onderdelen van de WHO-vraag in de SSCL van het ziekenhuis opgenomen waren.
- In het operatiekwartier werd de procedure voor het gebruik van de safe surgery checklist opgevraagd. In deze procedure werd nagegaan of een time-out beschreven is (de aanwezigheid van de anesthesist, de chirurg en de instrumenterende verpleegkundige tijdens een time-out én een korte stop vóór het insnijden om de vragen te stellen) en of er een verantwoordelijke is aangeduid voor het invullen van de checklist.

Vaststellingen

In het centraal operatiekwartier is er een safe surgery checklist in gebruik.

Deze checklist bevat niet alle, maar wel meer dan 10 van de 19 WHO-vragen.

In het centraal operatiekwartier werken 135 artsen.

Uit gesprek blijkt dat 135 artsen gebruik maken van de safe surgery checklist.

In de procedure van het centraal operatiekwartier voor het gebruik van de safe surgery checklist:

- is zowel de aanwezigheid van de anesthesist, de chirurg en de instrumenterende verpleegkundige tijdens de time-out beschreven, als een korte stop vóór het insnijden om de vragen te stellen
- is een verantwoordelijke aangeduid voor het invullen van de checklist

Werkwijze

- In het chirurgisch dagziekenhuis en op de bezochte chirurgische verpleegafdelingen werd in een aantal dossiers van patiënten die een electieve ingreep ondergingen de SSCL gecontroleerd. Er werd nagegaan of de checklist in het dossier aanwezig was en of alle vragen van de specifieke checklist ingevuld waren. Als de SSCL niet in het dossier aanwezig was, dan werd deze elders gezocht en gecontroleerd.

Vaststellingen

Er werd(en) in totaal 30 patiënt(en) gecontroleerd. Bij 23 patiënt(en) werd een checklist aangetroffen. 0 checklist(s) was/waren volledig ingevuld.

Bijkomende toelichting bij bovenstaand hoofdstuk

Het inscholingsplan voor OK werd in de loop van 2012 in gebruik genomen. De 2 medewerkers die geen inscholingsplan gebruikten, zijn voor die datum gestart op OK.

In alle gecontroleerde safe surgery checklists van patiënten die een electieve ingreep ondergingen ontbrak telkens het antwoord op de vraag aan de chirurg wat de te verwachten kritische voorvallen zijn.

4 Recovery

4.1 Situering

Bij het centraal operatiekwartier is er:

- PACU met 22 posities

Er zijn in dit operatiekwartier voldoende posities voorzien in de recovery. Het aantal posities is minstens 1,5 maal het aantal operatiezalen.

4.2 Personeel (cluster veilige zorg)

4.2.1 Bestaffing per zaal

Werkwijze

- Er werd nagegaan hoeveel patiënten er aanwezig waren op het drukste moment tijdens de inspectie van de recovery en hoeveel verpleegkundigen er op hetzelfde moment op de recovery aan het werk waren.

Vaststellingen

Op PACU (het centraal operatiekwartier) was/waren er 7 patiënt(en) die postoperatief werd(en) opgevolgd.

Op datzelfde ogenblik was/waren er 4 verpleegkundige(n) aan het werk. Aldus werd er voldaan aan de eis die stelt dat er minstens 1 verpleegkundige moet zijn per 3 patiënten die herstellen van een anesthesie.

4.2.2 Opleiding verpleegkundigen

Werkwijze

- Er werd aan verpleegkundigen, die langer dan 2 jaar werkzaam waren op de recovery en die het voorbije jaar niet langdurig afwezig waren geweest, gevraagd naar hun permanente vorming. Er werd gevraagd of zij gedurende het laatste jaar een opleiding gevolgd hadden over specifieke onderwerpen die verband houden met het werk op een recovery. Er werd geen onderscheid gemaakt tussen interne en externe vorming.

Vaststellingen

Aantal bevroegde verpleegkundigen: 3

Aantal die het voorbije jaar een vorming met een onderwerp specifiek voor recovery gevolgd hebben: 3

Werkwijze

- Er werd tijdens de rondgang gevraagd of men op de recovery beschikt over een inscholingshandleiding en/of inscholingsplan dat aangeeft wat er allemaal moet aangeleerd worden of gekend zijn door nieuwe medewerkers. Daarnaast werd aan verpleegkundigen die in de laatste 5 jaar op het operatiekwartier waren komen werken, gevraagd of ze effectief een inscholingsdocument gebruikt hadden.

Vaststellingen

Op PACU (het centraal operatiekwartier) beschikt men niet over een dienstspecifieke inscholingshandleiding.

4.3 Infrastructuur en veilig materiaal (cluster veilige zorg)

4.3.1 Controle en onderhoud van materiaal

Werkwijze

- Er werd gevraagd of men op de recovery zicht heeft op de onderhoudsdata van de monitorapparatuur en de defibrillator op de recovery. Indien niet werden de data opgevraagd bij de technische dienst. Van deze toestellen werd nagegaan of het laatste onderhoud minder dan 12 maand geleden plaatsvond.

Vaststellingen

Er gebeurde een controle van 3 monitor(s).

Van 0 monitor(s) kon men de datum van het laatste onderhoud voorleggen.

Er gebeurde een controle van 1 defibrillator(s).

Van 0 defibrillator(s) kon men de datum van het laatste onderhoud voorleggen.

Op PACU (het centraal operatiekwartier):

Volgende toestellen worden enkel nagekeken bij gekende defecten: monitors en defibrillator.

5 Sterilisatie- en desinfectieprocessen

5.1 Situering

De sterilisatie- en desinfectieprocessen worden bekeken op alle plaatsen waar heelkundige instrumenten gecentraliseerd en behandeld worden. Deze activiteiten kunnen zich situeren op het operatiekwartier of binnen één of meerdere specifieke afdelingen (“centrale sterilisatie afdeling” of “CSA”).

Op deze vestigingsplaats is/zijn er 1 afdeling(en):
- CSA

Activiteiten rond sterilisatie en desinfectie op andere plaatsen in het ziekenhuis behoorden niet tot de scope van dit inspectiebezoek.

5.2 Personeel (cluster veilige zorg)

5.2.1 CSA-verantwoordelijke

Werkwijze

- Op dienstniveau werd nagegaan of er een **aparte** CSA-verantwoordelijke is aangesteld.

Vaststellingen

Op CSA is er een aparte CSA-verantwoordelijke voor de aansturing.
De verantwoordelijke was niet aanwezig tijdens de inspectie.

5.2.2 Opleiding en vorming medewerkers

Om het opleidingsniveau en de vorming van de vaste CSA-medewerkers na te gaan werd op centraal niveau een personeelslijst opgevraagd met het opleidingsniveau (middelbaar of hoger onderwijs), de behaalde externe opleiding betreffende sterilisatie (hetzij de externe basisopleiding, hetzij de externe gevorderde opleiding) en het aantal jaren dienst op de CSA.

De gevraagde lijst werd aangeleverd.

5.2.2.1 CSA-verantwoordelijke

Werkwijze

- Aan de hand van de centraal opgevraagde opleidingslijst (indien ontvangen) en/of de bevraging van de aanwezige medewerkers, werd gecontroleerd of de (al dan niet aparte) CSA-verantwoordelijke de specifieke externe gevorderde opleiding in de sterilisatie gevolgd heeft.

Vaststellingen

Op CSA heeft de CSA-verantwoordelijke een specifieke externe gevorderde opleiding in de sterilisatie gevolgd.

5.2.2.2 Vaste medewerkers

Werkwijze

- Aan de hand van de centraal opgevraagde personeelslijst (indien ontvangen) en/of bevraging van de aanwezige medewerkers wordt nagegaan welke basisopleiding de vaste CSA-medewerkers genoten hebben en wie een specifieke externe opleiding in de sterilisatie gevolgd heeft. Via bevraging gaat men eventuele vormingsafspraken en/of –planningen na.

Vaststellingen

Van de 30 vaste medewerkers van CSA hebben

- 22 een diploma van secundair onderwijs behaald
- 11 (minstens) een specifieke externe basisopleiding in de sterilisatie gevolgd

5.2.2.3 Aanwezigheid sterilisatiedeskundige

Werkwijze

- Op de dag van inspectie worden de namen nagegaan van de aanwezige CSA-medewerkers. Deze namen worden vergeleken met de opleidingslijst van de personeelsleden om na te gaan of er op de dag van inspectie een sterilisatiedeskundige aanwezig was.

Vaststellingen

Op het moment van de inspectie was er een sterilisatiedeskundige aanwezig op CSA.

5.2.2.4 Opleiding occasionele personeelsleden

Werkwijze

- Tijdens de inspectie wordt gevraagd of er naast de vaste medewerkers nog andere personeelsleden worden ingezet voor het uitvoeren van sterilisatieactiviteiten op de CSA.
- Indien dit het geval is, wordt gevraagd of deze occasionele medewerkers ingezet worden voor een beperkt aantal sterilisatieactiviteiten en of ze voor deze taken specifiek zijn opgeleid.

Vaststellingen

Op CSA worden er **geen** occasionele medewerkers ingezet voor het uitvoeren van sterilisatieactiviteiten.

5.3 Infrastructuur en veilig materiaal (cluster veilige zorg)

5.3.1 Toestellen

5.3.1.1 Gebruiksvoorschriften

Werkwijze

- Op de CSA worden de werkvoorschriften voor de bediening van de toestellen opgevraagd voor:
  - het bedienen van wasmachines
  - voor het inpakken van instrumentensets
  - voor het beladen en bedienen van de autoclaven

Vaststellingen

Op CSA:

- De werkvoorschriften voor het bedienen van de wasmachines konden niet voorgelegd worden.
- De werkvoorschriften voor het inpakken van instrumentensets konden voorgelegd worden.
- De werkvoorschriften voor het beladen en bedienen van de autoclaven konden niet voorgelegd worden.

5.3.1.2 Validatie van toestellen

Werkwijze

- Op de CSA en het operatiekwartier werd nagegaan (aan de hand van de validatieattesten) of de wasmachines en de autoclaven jaarlijks gevalideerd werden.

Vaststellingen

Er werd(en) ⁶ wasmachines gecontroleerd tijdens de inspectie:

- 3 (van de) voorgelegde datum(s) viel(en) binnen de vooropgestelde termijn van 12 maanden
- 3 (van de) voorgelegde datum(s) is/zijn ouder dan 12 maanden

Er werd(en) ⁴ autoclaaf/autoclaven gecontroleerd op validatie tijdens inspectie:

- 4 (van de) voorgelegde datum(s) viel(en) binnen de vooropgestelde termijn van 12 maanden

5.3.1.3 Controletesten: autoclaven

Werkwijze

- Bij alle autoclaven opgesteld op de sterilisatieafdeling en het operatiekwartier werd nagegaan of er voor de laatste 3 cycli fysische testen werden gecontroleerd (druk en temperatuur), of er de laatste 3 werkdagen telkens een Bowie en Dicktest gebeurde (of een elektronisch alternatief) en of de laatste week minstens 1 vacuümlekttest gebeurde.

Vaststellingen

Er werd(en) ⁴ autoclaaf/autoclaven gecontroleerd. Bij ⁴ toestel(len) werd het juiste aantal van 3 types controletesten waarnaar gezocht werd, teruggevonden.

5.3.1.4 Controletesten: sealapparaten

Werkwijze

- De opgestelde sealapparaten worden gecheckt op hun dagelijkse sealcheck. Deze check gebeurt door een controle van de testlaminaten (in het logboek) voor de laatste 2 werkdagen.

Vaststellingen

Er werd(en) ³ sealapparaat/sealapparaten gecontroleerd. Dit leverde volgende resultaten op:

- aantal apparaten met een correct aantal (2) sealchecks: 3
- aantal apparaten met slechts 1 sealcheck: 0
- aantal apparaten waarvoor geen sealcheck kon aangetoond worden: 0

5.3.2 Onvolledige sterilisatiecyclussen

Werkwijze

- Snelsterilisatie is een proces waarbij instrumenten een proces doorlopen dat minder tijd vraagt dan een normale sterilisatie en waarbij aan kwaliteit wordt ingeboet. Dit kan bijvoorbeeld door de normale sterilisatiecyclus in te korten of te onderbreken, droogtijd weg te laten of in te korten, instrumenten onverpakt te steriliseren (met kans op accidentele verontreiniging tijdens manipulatie). Noodsterilisatie is een proces waarbij een instrument zo snel mogelijk terug steriel aan tafel gebracht wordt, zonder daarbij aan kwaliteit in te boeten.
- Er wordt zowel op de centrale sterilisatieafdeling als op het operatiekwartier gevraagd of het mogelijk is om het proces in te korten of te onderbreken op bepaalde toestellen, en zo ja, of men dit ook effectief doet.
- Er wordt gevraagd naar de registratie van de nood- en snelsterilisatie. Indien herhaaldelijk eenzelfde (type) instrument in de registratie voorkomt, kan dit wijzen op een tekort aan instrumenten en het misbruiken van de nood- of snelsterilisatie.

Vaststellingen

Snelsterilisatie via inkorting of onderbreking van lopende cyclus:

Op CSA zijn er toestellen die toelaten dat een lopende cyclus onderbroken wordt. De medewerker(s) geeft/geven aan dat cyclussen nooit onderbroken worden.

Op het centraal operatiekwartier zijn er geen toestellen aanwezig die toelaten dat een lopende cyclus onderbroken wordt.

Snelsterilisatie door weglating droogtijd of inkorting van de droogtijd:

Op de toestellen op CSA zijn er **geen** programma's aanwezig voor cyclussen zonder droogtijd of met een (te) korte droogtijd.

Op het centraal operatiekwartier zijn geen toestellen aanwezig.

Snelsterilisatie in onverpakte cassettes:

Op CSA wordt materiaal nooit onverpakt gesteriliseerd.

Op het centraal operatiekwartier wordt materiaal nooit onverpakt gesteriliseerd.

5.3.3 Traceerbaarheid sets

5.3.3.1 Controle van de sets in de berging

Werkwijze

- In de bezochte steriele berging(en) worden verpakkingen (sets en individueel verpakte instrumenten) gecheckt op volgende gegevens inzake traceerbaarheid:
  - inhoud (= naam van het pakket of code die de inhoud weergeeft)
  - sterilisatiedatum (= op welke datum werd het pakket gesteriliseerd)
  - expiratedatum (= kan ook kleurcode of vast aantal maanden na sterilisatiedatum zijn)
  - lotnummer/laadnummer (= van welke lading in welke autoclaaf het pakket zat)

Vaststellingen

Er werd(en) ¹⁹ verpakking(en) gecontroleerd. Hiervan was/waren er 5 waarbij de 4 items konden aangetoond worden.

Van de verpakking(en) waarop niet alle gegevens werden aangetroffen ging het om volgende tekorten:

- 11 keer geen aanduiding van de inhoud
- 2 keer geen aanduiding van de sterilisatiedatum
- 0 keer geen aanduiding van de expiratedatum

- 12 keer geen aanduiding van het lotnummer/laadnummer

5.3.3.2 Steekproef traceerbaarheid sets op het operatiekwartier

Werkwijze

- Op het operatiekwartier werd nagegaan of er gegevens waren genoteerd over het materiaal dat tijdens de ingreep was gebruikt.

Vaststellingen

Op het centraal operatiekwartier zijn de tracersgegevens over de steriele sets **niet** terug te vinden.

5.4 Preventie van zorggerelateerde infecties (cluster hygiëne)

5.4.1 Kledij- en toegangsvoorschriften

Werkwijze

- De toegangsvoorwaarden en kledijvoorschriften worden opgevraagd.
- Er wordt geobserveerd of er een beperkte toegankelijkheid zichtbaar is en of de kledijvoorschriften worden duidelijk gemaakt (mondeling of schriftelijk) bij het betreden van de CSA.
- Alle aanwezige medewerkers en bezoekers worden geobserveerd op naleving van de kledijvoorschriften (broek en schort, een muts en een overschort bij reiniging).

Vaststellingen

Dat de toegang beperkt is tot bevoegden, is duidelijk zichtbaar bij het betreden van CSA.
De kledijvoorschriften worden aangegeven voor wie CSA wil betreden.

Er werd(en) 13 medewerker(s) gecontroleerd op de toepassing van de kledijvoorschriften. 13 voldeed/voldeden aan de gecontroleerde aspecten.

5.4.2 Scheiding van zones

Werkwijze

- Door observatie en rondgang in de centrale sterilisatie afdeling wordt nagegaan of de drie zones (vuil, rein en steriel) architectonisch en functioneel van elkaar gescheiden zijn.

Vaststellingen

Tussen de 3 verschillende zones is er op CSA een architectonische scheiding.
Tussen de 3 verschillende zones is er op CSA een functionele scheiding.

5.4.3 Inrichting van de ruimtes

Werkwijze

- Door observatie en rondgang in de centrale sterilisatie afdeling wordt nagegaan of de werkoppervlakten en afwerkmaterialen glad en afwasbaar zijn.

Vaststellingen

Op CSA zijn de afwerkmaterialen en werkoppervlakten allemaal glad en afwasbaar.

5.4.4 Desinfectie

5.4.4.1 Thermische desinfectie versus handmatige reiniging

Werkwijze

- De lijst van handmatig te reinigen instrumentarium wordt opgevraagd en ingekeken.
- Door observatie en bevraging wordt gecheckt of het instrument dat op het moment van de inspectie handmatig gereinigd wordt ook op de lijst voorkomt.

Vaststellingen

Op CSA kon er een lijst voorgelegd worden waarop de instrumenten staan die enkel manueel mogen gereinigd worden.

Op het moment van de inspectie was er op CSA een handmatige reiniging aan de gang.
Het instrument dat men manueel aan het wassen was, stond op de lijst.

5.4.4.2 Desinfectie door onderdompeling in open systemen

Werkwijze

- Door observatie en bevraging in de CSA en op het operatiekwartier wordt nagegaan of er gebruik gemaakt wordt van open systemen voor desinfectie door onderdompeling.

Vaststellingen

Op CSA werden **geen** open systemen aangetroffen voor desinfectie door onderdompeling.

Op het centraal operatiekwartier werden **geen** open systemen aangetroffen voor desinfectie door onderdompeling.

5.4.4.3 Desinfectie door middel van gesloten systemen

Werkwijze

- Er wordt bij het bezoek aan de CSA en het operatiekwartier nagegaan of er gesloten systemen aanwezig zijn voor de desinfectie van materiaal bestemd voor het operatiekwartier.
- Er wordt ook gevraagd op er rigide scopen (voor arthroscopieën en urologische ingrepen) in omloop zijn (die bestemd zijn voor gebruik op het operatiekwartier) die voor een ingreep enkel chemisch gedesinfecteerd worden in gesloten systemen.

Vaststellingen

Op CSA werden **geen** gesloten systemen aangetroffen voor desinfectie van materiaal bestemd voor gebruik in het operatiekwartier.

Op het centraal operatiekwartier werden **geen** gesloten systemen aangetroffen voor desinfectie van materiaal bestemd voor gebruik in het operatiekwartier.

5.4.5 Transport van materiaal

Werkwijze

- De weg die het steriel instrumentarium dient af te leggen wordt bevestigd.
- Er wordt bevestigd en nagegaan welke soort transportkar gebruikt wordt voor het transport van zowel vuil als steriel materiaal.

Vaststellingen

Met de karren die worden gebruikt bij transport van vuil materiaal naar CSA wordt geen steriel materiaal vervoerd.

Steriele instrumenten worden vanuit CSA **niet** getransporteerd door middel van karren die gesloten zijn of die overtrokken zijn met een wegwerphoes.

Steriele instrumenten worden getransporteerd in open karren zonder hoes.

5.4.6 Steriele berging

Werkwijze

- Er werden voor zover aanwezig, steriele bergingen bezocht op de sterilisatieafdeling en het/de operatiekwartieren en nagekeken op infrastructuur en gebruikte afwerkingsmaterialen.

Vaststellingen

Aan CSA is er een ruimte gekoppeld voor het opbergen van de gesteriliseerde goederen.

Volgende punten werden vastgesteld met betrekking tot deze steriele berging:

- de toegang tot deze ruimte is beperkt tot bevoegden
- de vloer is glad, ondoordringbaar en onbeschadigd
- de steriele goederen staan vrij van de vloer

Aan het centraal operatiekwartier is er een ruimte gekoppeld voor het opbergen van de gesteriliseerde goederen.

Volgende punten werden vastgesteld met betrekking tot deze steriele berging:

- de toegang tot deze ruimte is beperkt tot bevoegden
- de vloer is glad, ondoordringbaar en onbeschadigd
- de steriele goederen staan vrij van de vloer

5.4.7 Vervaldatum sets

Werkwijze

- Bij het bezoek aan de steriele bergingen worden zowel instrumentensets van verschillende disciplines als individueel ingepakte instrumenten in laminaatverpakking gecontroleerd op overschrijding van de vervaldatum.

Vaststellingen

Er werd(en) 19 verpakking(en) gecontroleerd. Hiervan was/waren er 17 verpakking(en) waarvan de

vervaldatum niet overschreden was.

6 Zorg doorheen het traject

6.1 Situering

Tijdens deze inspectie werd(en) volgende afdeling(en) bezocht:

- chirurgisch dagziekenhuis A490(chirurgisch dagziekenhuis)
- de chirurgische verpleegafdeling(en):
  - o EH 63: hart- en vaatheelkunde
  - o EH 54: neurochirurgie - NKO - MKA
  - o EH 52: orthopedie - traumatologie
  - o EH 51: urologie - orthopedie

6.2 Personeel (cluster veilige zorg)

6.2.1 Permanentie chirurgisch dagziekenhuis bachelor verpleegkundige

Werkwijze

- Er werd voor een aantal (gewoonlijk vier) controlemomenten nagegaan of een bachelor verpleegkundige aanwezig was op het chirurgisch dagziekenhuis: op de dag van inspectie en op de vorige werkdag van het chirurgisch dagziekenhuis, tijdens de ochtenddienst en de avonddienst. De aanwezigheid werd gecontroleerd op basis van het uurrooster en de personeelslijst van het chirurgisch dagziekenhuis.

Vaststellingen

Bij controle van de werkorganisatie op de dag van inspectie en op de vorige werkdag van het chirurgisch dagziekenhuis bleek dat er op 4 van de 4 controlemomenten een bachelor verpleegkundige aanwezig was.

6.3 Preventie van zorggerelateerde infecties (cluster hygiëne)

6.3.1 Handhygiëne

Werkwijze

- De procedure handhygiëne werd opgevraagd bij de directie. Er werd in deze procedure nagegaan of volgende onderwerpen vermeld zijn:
  - o juwelenvrije handen en voorarmen
  - o geen polshorloges
  - o geen gel of kunstnagels
  - o geen nagellak
  - o korte mouwen zowel van dienst- als van burgerkledij die onder de dienstkledij wordt gedragen
  - o korte nagels
  - o propere nagels
- De infrastructuur van wastafels werd gecontroleerd op het operatiekwartier, op de recovery, op de CSA, op het chirurgisch dagziekenhuis en op de bezochte chirurgische verpleegafdelingen. De wastafels werden gecontroleerd op noodzakelijke elementen voor goede handhygiëne:
  - o is er vloeibare zeep in een dispenser?
  - o hebben de dispensers een wegwerpreservoir?
  - o zijn er papieren handdoekjes?
- De toepassing van de richtlijnen persoonlijke handhygiëne werd bij medewerkers nagegaan voor volgende aspecten:
  - o juwelenvrije handen en voorarmen
  - o geen polshorloges
  - o korte mouwen, zowel van dienst- als van burgerkledij die onder de dienstkledij wordt gedragen
- Medewerkers werden opgesplitst in drie groepen: verpleegkundigen, artsen en andere. In de groep andere worden medewerkers opgenomen waarvan de functie niet gespecificeerd kon worden, evenals studenten, paramedici, poetspersoneel, logistiek en technisch personeel.

Vaststellingen

De basisvereisten inzake persoonlijke handhygiëne zijn vastgelegd in procedure "richtlijnen ziekenhuishygiëne handhygiëne".

In deze procedure ontbreken volgende basisvereisten inzake persoonlijke handhygiëne:

- korte nagels
- propere nagels

Er werd(en) in totaal 27 wastafel(s) gecontroleerd. Bij 26 wastafel(s) werd vastgesteld dat alle noodzakelijke elementen voor goede handhygiëne aanwezig waren.

Bij de wastafel(s) waar niet alle noodzakelijke elementen voor goede handhygiëne aanwezig was/waren, ontbraken volgende items:

- dispenser met navulbaar reservoir: 1 keer

Er werd(en) in totaal 65 medewerker(s) (onder wie 18 verpleegkundige(n), 16 arts(en) en 31 andere) gecontroleerd op de toepassing van de richtlijnen inzake handhygiëne. 52 medewerker(s) voldeed/voldeden aan deze richtlijn.

Van de medewerkers die niet voldeden aan de richtlijn was/waren er:

- 2 verpleegkundige(n)
- 7 arts(en)
- 4 andere
- 6 medewerker(s) met lange mouwen
- 3 medewerker(s) met juwelen aan handen of voorarmen
- 7 medewerker(s) met polshorloge

Er werd(en) 1 medewerker(s) opgemerkt met lange en/of vuile nagels.

6.3.2 Preoperatieve voorbereiding operatiestreek

Werkwijze

- Op het operatiekwartier, op het chirurgisch dagziekenhuis en op de bezochte chirurgische verpleegafdelingen werd aan de verpleegkundigen gevraagd om het materiaal voor preoperatieve ontharing te mogen zien.

Vaststellingen

Op 6 afdeling(en) werd het materiaal dat gebruikt wordt voor preoperatieve ontharing gecontroleerd. Op 6 afdeling(en) gebeurde er geen preoperatieve ontharing of voldeed alle gebruikte materiaal aan de richtlijnen (tondeuse met wegwerp- of steriliseerbare kop).

6.3.3 Scheiding tussen reine en onreine zones

Werkwijze

- Op het chirurgisch dagziekenhuis en op de bezochte chirurgische verpleegafdelingen werd nagegaan of er in de berg ruimtes geen vermenging is van rein en onrein materiaal.

Vaststellingen

De scheiding tussen reine en onreine zones werd op 5 afdeling(en) bevestigd.

Er werd vastgesteld dat er op geen enkele bezochte afdeling in de berg ruimtes een vermenging is van rein en onrein materiaal.

6.3.4 Isolatie van MRSA-patiënten

Werkwijze

- Op de bezochte chirurgische verpleegafdelingen werd aan de verpleegkundigen gevraagd hoeveel patiënten er aanwezig waren met een (vermoedelijke) MRSA-kolonisatie. Er werd geteld hoeveel van deze patiënten er verpleegd werden in een eenpersoonskamer of samen met andere MRSA-patiënten in een meerpersoonskamer, zoals aangewezen is bij dit type patiënten.

Vaststellingen

Op de dag van de inspectie waren er op de bezochte chirurgische verpleegafdelingen 2 patiënt(en) opgenomen met een (vermoedelijke) MRSA-kolonisatie. 2 hiervan werd(en) verpleegd in een eenpersoonskamer of in een meerpersoonskamer samen met andere MRSA-patiënten (cohorteverpleging).

6.4 Opsporen en aanpakken van patiënt- en zorggerelateerde risico's (cluster veilige zorg)

6.4.1 Preoperatieve onderzoeken en toegankelijkheid van dossiers op het operatiekwartier

Werkwijze

- Op het operatiekwartier werd het document opgevraagd waarin formeel is vastgelegd welke arts verantwoordelijk is voor het verzamelen en beoordelen van de preoperatieve gegevens (anamnese, klinisch onderzoek en resultaten van eventuele consulten en onderzoeken).
- Op het operatiekwartier werd in een aantal dossiers van volwassen patiënten die op het operatiekwartier voor een ingreep aanwezig waren, nagegaan of volgende items van de preoperatieve onderzoeken aanwezig waren:
  - thuismedicatie
  - allergie
  - vorige ingrepen
  - gewicht
  - bloeddruk

Vaststellingen

In het centraal operatiekwartier zijn er **geen** schriftelijke afspraken over welke arts verantwoordelijk is voor het verzamelen en beoordelen van de preoperatieve gegevens.

In totaal werd(en) op het operatiekwartier 5 patiëntendossier(s) gecontroleerd op de aanwezigheid van preoperatieve gegevens. 5 dossier(s) was/waren volledig in orde op het vlak van de gecontroleerde items over het preoperatieve onderzoek. Van 0 patiënt(en) werd(en) geen preoperatieve gegevens teruggevonden.

6.4.2 Preanesthesiecontact

Werkwijze

- Op het chirurgisch dagziekenhuis en de chirurgische verpleegafdelingen werden een aantal patiënten bevroegd. De patiënten werd gevraagd of ze voor de ingreep informatie hadden gekregen over de verdoving. Aan de patiënten werd gevraagd of ze een anesthesist hadden gezien voor de ingreep en of dit gesprek heeft plaatsgevonden voor ze in het operatiekwartier aankwamen. Daarnaast werd aan de patiënten gevraagd of er naar hun wens om een anesthesist te spreken gevraagd werd.

Vaststellingen

Er werd(en) 19 patiënt(en) bevroegd over het preanesthesiecontact:

- 13 wist(en) voor de ingreep welke soort narcose zou gebruikt worden
- 4 werd(en) gevraagd of er een wens was om een anesthesist te spreken
- 15 sprak(en) voor de ingreep een anesthesist
- 10 van 15 had(den) een preanesthesiecontact voordat men in de preanesthesieruimte of operatiezaal was

6.4.3 Opvolging parameters patiënt

Werkwijze

- Op de bezochte chirurgische verpleegafdelingen werd in een dossiersteekproef van patiënten opgenomen voor een electieve ingreep gecontroleerd of de dag na de ingreep volgende parameters genoteerd waren in het dossier:
  - hartfrequentie
  - bloeddruk
  - temperatuur

Vaststellingen

Er werd(en) in totaal 25 dossier(s) ingekeken, waarvan:

- 23 dossier(s) alle gecontroleerde parameters bevatte(n)
- 2 dossier(s) geen enkele parameter bevatte(n)

In het/de dossier(s) waarin niet alle parameters konden teruggevonden worden, ontbrak:

- 2 keer de hartfrequentie
- 2 keer de bloeddruk

- 2 keer de lichaamstemperatuur

6.4.4 Veilig transport van patiënten

Werkwijze

- Er werd een steekproef van patiënten geobserveerd tijdens transport in het operatiekwartier, in de recovery en in het chirurgisch dagziekenhuis. Er werd nagegaan of tijdens transport de bedsponden omhoog waren of de patiënt was vastgemaakt met een riem.

Vaststellingen

Er werd(en) in totaal 9 patiënt(en) geobserveerd tijdens het transport. Bij 9 was/waren de bedsponden tijdens het transport omhoog of lag de patiënt vast met een riem.

6.4.5 Patiëntenidentificatie

6.4.5.1 Identificatiebandje

Werkwijze

- De procedure i.v.m. patiëntenidentificatie werd opgevraagd. Hierin werd nagekeken of de gebruikte parameters voldoen voor een correcte patiëntenidentificatie. Er werd gekeken of minimaal de naam, de voornaam en de geboortedatum of de naam, de voornaam en het dossiernummer vermeld worden.
- Op het operatiekwartier, het chirurgisch dagziekenhuis en de bezochte chirurgische verpleegafdelingen werd gecheckt of gehospitaliseerde patiënten een identificatiebandje droegen en of deze bandjes de minimale gegevens bevatten.

Vaststellingen

De parameters voor patiëntenidentificatie zijn beschreven in de procedure "patiëntidentificatie". Volgens deze procedure worden minstens twee parameters gebruikt.

Er werd(en) in totaal 28 patiënt(en) gecontroleerd op een identificatiebandje.

- 25 patiënt(en) droeg(en) een identificatiebandje
- 25 van de gecontroleerde identificatiebandjes bevatte(n) de minimale gegevens
- er werd(en) 6 patiënt(en) gecontroleerd op het operatiekwartier waarvan 0 geen identificatiebandje droeg(en)

6.4.5.2 Identificatie op volgbladen in het patiëntendossier

Werkwijze

- Er werd een dossiercontrole gedaan op het chirurgisch dagziekenhuis en de chirurgische verpleegafdelingen. Hierbij werd de aanwezigheid van de identificatieparameters (minimaal de naam, de voornaam en de geboortedatum; of de naam, de voornaam en het dossiernummer vermeld) op volgende infobronnen gecheckt: medicatieschema, verpleegkundige anamnese en parameterblad.

Vaststellingen

Er werden in totaal 30 patiëntendossiers gecontroleerd, in 30 van de gecontroleerde patiëntendossiers waren op alle infobronnen de nodige patiëntenidentificatiegegevens aanwezig.

6.4.5.3 Weefselstalen operatiekwartier

Werkwijze

- In een steekproef van weefselstalen op het operatiekwartier werd gecheckt of de patiëntenidentificatie sluitend was (minimaal de naam, de voornaam en de geboortedatum; of de naam, de voornaam en het dossiernummer vermeld).

Vaststellingen

Er werden in totaal 3 weefselstalen gecontroleerd, 3 van de gecontroleerde weefselstalen had(den) de nodige patiëntenidentificatiegegevens.

6.4.6 Postoperatief pijnbeleid

6.4.6.1 Opleiding verpleegkundigen

Werkwijze

- Op de recovery, op het chirurgisch dagziekenhuis en op de bezochte chirurgische verpleegafdelingen werd aan een aantal verpleegkundigen gevraagd of ze de laatste 5 jaar een specifieke opleiding over pijn gekregen hadden.

Vaststellingen

Er werd(en) 16 verpleegkundige(n) bevroegd. 15 gaf/gaven aan de laatste 5 jaar een specifieke opleiding over pijn gevolgd te hebben.

6.4.6.2 Medisch order postoperatief pijnbeleid

Werkwijze

- In de recovery werd in een steekproef van patiëntendossiers gecontroleerd of er een medisch order aanwezig was voor het postoperatief pijnbeleid.

Vaststellingen

Op de recovery werd(en) 5 patiëntendossier(s) ingekeken. In 5 hiervan was een medisch order terug te vinden omtrent het postoperatief pijnbeleid.

6.4.6.3 Frequentie van de afname van pijnscores

Werkwijze

- Op de bezochte chirurgische verpleegafdelingen werd in een aantal dossiers van patiënten die een ingreep ondergaan hadden, gecontroleerd of de dag na de ingreep de pijnscore minstens tweemaal genoteerd werd.

Vaststellingen

Er werd(en) 25 patiëntendossier(s) gecontroleerd:

- in 25 dossier(s) werd de pijnscore 2 keer of meer genoteerd de dag na de ingreep

6.4.7 Toediening van bloed en bloedproducten

6.4.7.1 Procedure bloedtransfusie

Werkwijze

- Er werd gevraagd om de procedure bloedtransfusie, de richtlijnen voor bloedtoediening perioperatief, de richtlijnen voor bloedtoediening bij pediatrie patiënten en de procedure voor de melding van transfusiereacties op te zoeken en klaar te leggen voor inzage door de inspecteurs. Indien de procedure voor bloedtransfusie kon voorgelegd worden, werd nagegaan of daarin was aangegeven of de vitale parameters vóór, tijdens en na de toediening moeten opgevolgd worden, of er symptomen die wijzen op een transfusiereactie in beschreven staan en of er in opgenomen is dat er een arts moet gecontacteerd worden bij het vermoeden van een transfusiereactie.

Vaststellingen

De procedure bloedtransfusie kon voorgelegd worden en bevatte de gevraagde onderwerpen.

De richtlijnen voor perioperatieve bloedtoediening konden **niet** voorgelegd worden.

De richtlijnen voor bloedtoediening bij pediatrie patiënten konden **niet** voorgelegd worden.

De procedure voor de melding van transfusiereacties kon voorgelegd worden.

6.4.7.2 Opleiding verpleegkundigen

Werkwijze

- Bij de rondgang op het operatiekwartier, de recovery en de chirurgische verpleegafdelingen, werd aan verpleegkundigen gevraagd of ze de laatste 5 jaar een opleiding hadden gevolgd over het toedienen van bloed en bloedderivaten.

Vaststellingen

Er werd(en) 17 verpleegkundige(n) bevroegd: 8 gaf/gaven aan de voorbije 5 jaar een opleiding gevolgd te hebben over het toedienen van bloed en bloedderivaten.

6.4.7.3 Voorschriften

Werkwijze

- Tijdens de inspectie van de ziekenhuisbloedbank werden een aantal voorschriften voor bloed en bloedproducten gecontroleerd op volledigheid. Een voorschrift wordt als volledig beschouwd als er een identificatie van de patiënt (naam en voornaam samen met een identificatienummer, de geboortedatum of een dossiernummer) op wordt teruggevonden, een identificatie van de voorschrijver (naam, RIZIV-nummer en handtekening), een datum, een motivatie vanwege de voorschrijver waarom het bloed of bloedproduct wordt aangevraagd, en welk bloedproduct precies wordt aangevraagd.

Vaststellingen

Er werd(en) 10 voorschriften gecontroleerd, waarvan 0 volledig in orde waren.

Van het/de 10 voorschrift(en) met onvolledige informatie:

- was 10 keer de identificatie van de voorschrijver onvolledig
- ontbrak 1 keer een motivatie voor het voorschrift

6.4.7.4 Toezicht tijdens bloedtoediening

Werkwijze

- Centraal werden 5 (verpleegkundige) dossiers opgevraagd van chirurgische patiënten die tijdens hun opname een transfusie kregen van bloed of een bloedproduct. Deze dossiers werden op een afgesproken locatie klaargelegd en door een inspecteur ingekeken.
- In het dossier werd gezocht naar een aantal items, met name:
  - of terug te vinden was welk type bloedproduct er werd toegediend
  - vanaf welk tijdstip het bloed of bloedproduct werd toegediend
  - door wie het bloed of bloedproduct werd toegediend
  - of vóór de start van de toediening, 15 minuten na de start van de toediening en op het einde van de toediening bloeddruk, pols en temperatuur terug te vinden waren

Vaststellingen

Er werd(en) 5 dossier(s) gecontroleerd, waarvan 2 volledig in orde was/waren.

3 dossier(s) was/waren onvolledig:

- 3 keer was het niet duidelijk of er een bepaling gebeurde van bloeddruk, pols en temperatuur 15 minuten na het begin van de transfusie of ontbrak minstens 1 van deze parameters
- 1 keer was het niet duidelijk of er een bepaling gebeurde van bloeddruk, pols en temperatuur vlak na het beëindigen van de transfusie of ontbrak minstens 1 van deze parameters

6.5 Continuïteit van zorg (cluster communicatie)

6.5.1 Handovers van recovery naar afdeling

Werkwijze

- Dossiers van patiënten die getransfereerd worden van recovery naar de afdeling werden gecontroleerd op aanwezigheid van volgende minimale gegevens voor handovers:
  - soort ingreep
  - verloop ingreep
  - meting van vitale functies: pols en bloeddruk
  - toegediende medicatie
  - informatie over het verband (bv. uitzicht, vochtverlies, etc.)

Vaststellingen

Er werd(en) 5 patiëntendossier(s) gecontroleerd.

In 2 van het/de 5 dossier(s) was/waren alle gecontroleerde gegevens aanwezig.

In 3 dossier(s) ontbrak volgende informatie:

- 3 keer de informatie over het verband

6.5.2 Ontslagbrief

Werkwijze

- Er werd de directie gevraagd of er vastgelegde afspraken zijn over de termijn voor het verzenden van de (definitieve) ontslagbrief. Deze termijn (indien aanwezig) werd genoteerd.
- Er werd centraal een steekproef van dossiers opgevraagd van patiënten die een week voor de

inspectiedag op ontslag gingen na een heelkundige ingreep. Er werden dossiers van dagpatiënten en van gehospitaliseerde patiënten opgevraagd, van minstens 5 verschillende chirurgen. In deze dossiers werd nagegaan of er een ontslagbrief in zat. De inhoud van deze ontslagbrieven werd gecontroleerd op volgende aspecten:

- uitgevoerde ingreep
- verloop hospitalisatie
- vereiste nazorg
- medicatieschema

Vaststellingen

Afspraken over de termijn voor het verzenden van de definitieve ontslagbrief zijn vastgelegd in een document met als naam "charter voor een goede relatie tussen huisartsen en de ziekenhuisdiensten". De termijn voor het verzenden van de definitieve ontslagbrief is vastgelegd op 14 dagen.

Er werd(en) 10 patiëntendossier(s) gecontroleerd.
In 10 dossier(s) was een ontslagbrief aanwezig.

In 6 ontslagbrief/ontslagbrieven was/waren alle gecontroleerde gegevens aanwezig.

In 4 ontslagbrief/ontslagbrieven ontbraken volgende items:

- 2 keer informatie over het verloop van de hospitalisatie
- 1 keer informatie over de vereiste nazorg
- 2 keer informatie over het medicatieschema

6.5.3 Informatieaanbod op het moment van ontslag

Werkwijze

- Op het chirurgisch dagziekenhuis werd gevraagd naar de beschikbare ontslaginfo over 8 courante dagingrepen.
- De inhoud van dit informatiemateriaal werd gecontroleerd op volgende gegevens:
  - pijnmedicatie
  - problemen/alarmtekens
  - contactgegevens bij problemen
- Er werden op het chirurgisch dagziekenhuis patiënten (en/of ouders van kinderen opgenomen voor een ingreep) bevestigd die klaar waren voor vertrek naar huis. Er werd aan hen gevraagd of ze bij ontslag:
  - info kregen over pijnmedicatie
  - info kregen over mogelijke problemen/alarmtekens
  - weten wie te contacteren bij problemen
  - weten of een controleafspraak nodig is

Vaststellingen

Voor 8 van de 8 bevestigde ingrepen was ontslaginfo voorhanden.

In 8 nagekeken document(en) waren alle hierboven vermelde gegevens vermeld.

Er werd aan 2 patiënt(en) die op ontslag ging(en) na een ingreep gevraagd of hij/zij informatie had(den) gekregen over de nazorg:

- 2 patiënt(en) had(den) over alle vier de bevestigde onderwerpen informatie gekregen.
- 2 patiënt(en) had(den) schriftelijke ontslaginformatie gekregen.

6.6 Patiëntbetrokkenheid (cluster communicatie)

6.6.1 Informed consent

Werkwijze

- Via een centrale dossiersteekproef werd in dossiers van volwassen patiënten die een electieve ingreep ondergingen, nagekeken of er een notitie was over het informed consent. Bij de directie werden de beschikbare formulieren voor informed consent voor ingrepen bij kinderen opgevraagd.
- In het chirurgisch dagziekenhuis werd in een dossiersteekproef bij kinderen die een electieve ingreep ondergingen, nagekeken of er in het patiëntendossier een schriftelijke toestemming van de wettelijk vertegenwoordiger was.
- Er werden op het chirurgisch dagziekenhuis en op de bezochte chirurgische verpleegafdelingen

patiënten (en/of ouders van kinderen opgenomen voor een ingreep) bevraagd over de informatie die ze kregen voor de ingreep. Aan de patiënten werd gevraagd of ze informatie gekregen hadden over het soort ingreep, over de alternatieven, over de verwachte pijn en over de herstelperiode.

- Aan deze patiënten werd gevraagd of ze deze informatie mondeling en/of schriftelijk kregen.

Vaststellingen

Informed consent kinderen

Er is/zijn 1 informed consentformulier(en) voor ingrepen bij kinderen beschikbaar.

Er werd in 4 dossier(s) van kinderen gecontroleerd of er een schriftelijke toestemming van de ouders was.

In 4 dossier(s) was een schriftelijke toestemming van de ouders aanwezig.

Informed consent volwassenen

Via een centrale dossiersteekproef werd in 10 dossier(s) van volwassen patiënten die een electieve ingreep ondergingen, nagekeken of er een notitie was over het informed consent. In 1 dossier(s) was er een notitie over het informed consent terug te vinden.

Er werd(en) 20 patiënt(en) bevraagd:

- 8 patiënt(en) gaf/gaven aan dat er voor de ingreep informatie was verkregen over alle vier de bevroegde onderwerpen
- 2 patiënt(en) gaf/gaven aan dat er vooraf geen informatie was verkregen over de vier bevroegde onderwerpen
- 2 patiënt(en) gaf/gaven aan dat er geen informatie was verkregen over het soort ingreep
- 4 patiënt(en) gaf/gaven aan dat er geen informatie was verkregen over mogelijke alternatieven
- 9 patiënt(en) gaf/gaven aan dat er geen informatie was verkregen over de verwachte pijn
- 6 patiënt(en) gaf/gaven aan dat er geen informatie was verkregen over de herstelperiode
- 18 patiënt(en) gaf/gaven aan dat er mondelinge informatie over de ingreep verkregen was
- 6 patiënt(en) gaf/gaven aan dat er schriftelijke informatie over de ingreep verkregen was

7 Chirurgische zorg voor kinderen

7.1 Situering

De chirurgische zorg voor kinderen werd nagegaan bij kinderen opgenomen voor een dagingreep. Er werd nagevraagd waar op de vestigingsplaats zij opgenomen worden. Indien dit op meerdere plaatsen is, werd die locatie bezocht waar op de inspectiedag het grootste aantal kinderen waren opgenomen.

Op deze vestigingsplaats worden kinderen voor heelkundige dagingrepen opgenomen op:

- het kinderdagziekenhuis op deze vestigingsplaats

Chirurgische zorg voor kinderen werd gecontroleerd op het/de kinderdagziekenhuis in het kinderziekenhuis.

7.2 Personeel (cluster veilige zorg)

7.2.1 Aanwezigheid pediater op vestigingsplaats waar dagingrepen bij kinderen gebeuren

Werkwijze

- Indien op de dag van inspectie kinderen waren opgenomen voor dagingrepen, dan werd de aanwezigheid van een pediater op de vestigingsplaats nagegaan. De pediater werd telefonisch gecontacteerd met de vraag waar hij zich bevond. Dit werd door observatie gecontroleerd door de inspecteur.

Vaststellingen

Op de dag van de inspectie waren kinderen opgenomen voor dagingrepen. Er was die dag een pediater op de vestigingsplaats aanwezig.

7.2.2 Bachelor pediatrische verpleegkundige op het chirurgisch dagziekenhuis

Werkwijze

- Op de personeelslijst van de locatie waar kinderen worden opgenomen voor dagingrepen werd nagegaan hoeveel VTE bachelor pediatrisch verpleegkundigen de personeelsequipe telt.
- Indien op de dag van inspectie kinderen waren opgenomen voor dagingrepen, dan werd de aanwezigheid van een bachelor verpleegkundige in de pediatrie nagegaan.

Vaststellingen

De personeelsequipe van het/de kinderdagziekenhuis in het kinderziekenhuis waar kinderen worden opgenomen voor dagingrepen telt 5,1 VTE bachelor pediatrisch verpleegkundigen.

Er waren op de dag van de inspectie kinderen opgenomen voor dagingrepen. Er was die dag een bachelor verpleegkundige in de pediatrie aanwezig op de plaats waar kinderen opgenomen waren voor dagingrepen.

7.3 Infrastructuur en veilig materiaal (cluster veilige zorg)

7.3.1 Kinderen visueel afschermen van volwassen patiënten voor en na de ingreep

Werkwijze

- Er werd bij het personeel van het operatiekwartier nagevraagd of er al dan niet kinderen in het operatiekwartier geopereerd worden.
- Indien er in het operatiekwartier kinderen geopereerd worden, werd er in het operatiekwartier nagegaan of er een aparte ontvangstruimte voorzien is voor kinderen en of kinderen er visueel afgescheiden zijn van volwassen patiënten.
- Indien kinderen tijdens de inspectiedag wachtten op een ingreep, werd geobserveerd of ze allemaal visueel afgescheiden waren van volwassenen.
- Indien er in het operatiekwartier kinderen geopereerd werden, werd nagegaan of er in de recovery een aparte ruimte is voor het ontwaken van kinderen (een aparte ruimte in een recovery of een aparte recovery).
- Indien er tijdens de inspectiedag kinderen aanwezig waren op recovery, werd geobserveerd of ze visueel afgescheiden waren van volwassenen.

Vaststellingen

Er worden kinderen geopereerd in volgend operatiekwartier:

- het centraal operatiekwartier

In volgend operatiekwartier is er een aparte ontvangstruimte voor kinderen:

- het centraal operatiekwartier

In volgend operatiekwartier kunnen kinderen visueel afgescheiden worden van volwassen patiënten:

- het centraal operatiekwartier

Op alle gecontroleerde operatiekwartieren waar kinderen geopereerd worden, is er een aparte ruimte waar kinderen visueel afgescheiden kunnen worden van volwassen patiënten.

Op het centraal operatiekwartier was/waren er op de dag van de inspectie 3 kind(eren) dat/die wachtte(n) op een ingreep. 0 kind(eren) was/waren tijdens het wachten visueel afgescheiden van volwassenen.

Niet alle kinderen op het operatiekwartier die wachtten op een ingreep waren visueel afgescheiden van volwassenen.

Op elk operatiekwartier waar kinderen geopereerd worden, is er een aparte ruimte voor het ontwaken, waar kinderen visueel afgescheiden kunnen worden van volwassen patiënten.

Op PACU was/waren op de dag van de inspectie 2 kind(eren) in de recovery aanwezig. 2 kind(eren) was/waren tijdens het wachten visueel afgescheiden van volwassenen.

Alle kinderen op recovery waren visueel afgescheiden van volwassenen.

7.4 Patiëntbetrokkenheid (cluster communicatie)

7.4.1 Mogelijkheid voor ouders om bij hun kind te blijven zolang het bewust is

7.4.1.1 Beleidsdocument kind in het ziekenhuis

Werkwijze

- Bij de directie werd het beleidsdocument kind in het ziekenhuis (of het protocol kindvriendelijkheid) opgevraagd.
- In dit document werd nagegaan of het recht van ouders om hun kind te begeleiden tot inductie in het operatiekwartier is beschreven en of het recht van ouders om bij hun kind te zijn tijdens ontwaken op recovery is beschreven.

Vaststellingen

In het document "Folder Pediatris: Verloop van een dagopname." is de organisatie van de zorg voor kinderen beschreven.

In dit document is:

- niet beschreven dat ouders steeds hun kind kunnen begeleiden tot inductie in het operatiekwartier
- beschreven dat ouders steeds bij hun kind kunnen zijn tijdens het ontwaken op de recovery

7.4.1.2 Bevraging van ouders / begeleiders

Werkwijze

- Ouders/begeleiders van kinderen opgenomen voor een daggreep werden bevraged.
Er werd gevraagd of zij:
  - vooraf door het ziekenhuis geïnformeerd waren over de mogelijkheid om aanwezig te zijn bij hun kind tot bij inductie in het operatiekwartier
  - vooraf door het ziekenhuis geïnformeerd waren over de mogelijkheid om aanwezig te zijn bij hun kind tijdens het ontwaken op recovery
  - bevraged werden over hun keuze op de dag van de ingreep
  - meedingen met het kind naar de operatiezaal tot bij inductie wanneer zij dit wensten
  - bij het kind waren tijdens het ontwaken op recovery wanneer zij dit wensten
- Wanneer de arts de begeleiding van de ouder weigerde voor een specifiek kind, dan werd gecontroleerd of er een medische patiëntgebonden reden genoteerd was in het patiëntendossier.

Vaststellingen

Er werden geen ouders bevraged.

Er waren op het moment van de inspectie geen Nederlandstalige ouders aanwezig.

7.5 Opsporen en aanpakken van patiënt- en zorggerelateerde risico's (cluster veilige zorg)

7.5.1 Postoperatief pijnbeleid

7.5.1.1 Specifieke meetmethode voor pijn bij kinderen

Werkwijze

- Op de plaats waar de chirurgische zorg voor kinderen geïnspecteerd werd, werd aan een verpleegkundige gevraagd of men beschikt over een specifieke methode voor pijnbeoordeling bij kinderen: voor baby's en peuters, voor kleuters en voor oudere kinderen.

Vaststellingen

Men beschikt over een specifieke methode voor pijnbeoordeling bij:

- baby's en peuters
- kleuters
- oudere kinderen

8 Overzicht van de risico's inzake patiëntveiligheid

Operatiekwartier

Infrastructuur en materiaal

- In de ontvangstruimte is er geen oproepsysteem voorzien voor alle wachtende patiënten.
- Er kon geen algemeen preventief onderhoud in de laatste 6 maanden aangetoond worden bij 2 van de 3 gecontroleerde anesthesietoestellen.
- Er kon geen algemeen preventief onderhoud in de laatste 12 maanden aangetoond worden bij geen enkel van de 3 gecontroleerde coagulatioestellen.

Preventie van infecties

- Van de 4 gecontroleerde medewerkers waren er 2 die hun handen scrubden en niet rubden.
- In 1 van de 8 gecontroleerde zalen waarin chirurgische activiteit aan de gang was, droegen niet alle medewerkers een mondneusmasker.
- Van de 12 gecontroleerde ruimten waren er 10 die niet in orde waren (geen automatische deur of geen instelbare klok).

Patiënt- en zorggerelateerde risico's

- Bij nazicht bij 30 patiënten waren er 7 die een ingreep kregen maar waarbij er geen SSCL werd opgesteld.
- Bij nazicht bij 23 SSCL bleek dat de SSCL 23 keer niet volledig was ingevuld.
- Er zijn geen afspraken schriftelijk vastgelegd over wie verantwoordelijk is voor het verzamelen van de preoperatieve gegevens.

Recovery

Infrastructuur en materiaal

- Er kon geen algemeen preventief onderhoud in de laatste 12 maanden aangetoond worden bij geen enkel van de 3 gecontroleerde monitors.
- Er kon geen algemeen preventief onderhoud in de laatste 12 maanden aangetoond worden bij het gecontroleerde defibrillatortoestel.

Continuïteit van zorg

- De minimale gegevens om de continuïteit van zorg te verzekeren werden niet gevonden in 3 van de 5 gecontroleerde patiëntendossiers (informatie over het verband ontbrak).

Sterilisatie- en desinfectieprocessen

Personeel

- 19 van de 32 vaste medewerkers hebben geen specifieke externe basisopleiding in de sterilisatie gevolgd.

Infrastructuur en materiaal

- Er kon geen validatie in de laatste 12 maanden aangetoond worden bij 3 van de 6 gecontroleerde wasmachines.
- Op 19 gecontroleerde verpakkingen bleek dat bij 14 niet alle gecontroleerde traceringsgegevens aanwezig waren.

Preventie van infecties

- Op 19 gecontroleerde verpakkingen bleek dat er 2 met overschreden vervaldatum waren, waardoor de steriliteit ervan niet langer kon gegarandeerd worden.

Chirurgische verpleegafdeling en chirurgisch dagziekenhuis

Patiënt- en zorggerelateerde risico's

- Bij navraag aan 19 patiënten bleek dat 6 van hen voor de ingreep niet wisten welk type anesthesie ze zouden krijgen.

Continuïteit van zorg

- Bij controle van 10 ontslagbrieven bleken er 4 te zijn waarin geen informatie stond over 1 of meerdere van de gecontroleerde items (ingreep, verloop hospitalisatie, nazorg, medicatie).

Patiëntbetrokkenheid

- Bij navraag aan 20 patiënten werd 14 keer gemeld dat er geen schriftelijke informatie overhandigd was over de ingreep en/of de narcose.
- Bij navraag aan 20 patiënten werd 12 keer gemeld dat er geen informatie verkregen werd over 1 of meer van de 4 gecontroleerde items (ingreep, alternatieven, postoperatieve pijn, herstelperiode).

Standaardzorg

- Bij nazicht van 25 dossiers bleek dat op de dag na de ingreep in 2 dossiers parameters (hartfrequentie, bloeddruk en temperatuur) ontbraken.

Chirurgische zorg voor kinderen

Infrastructuur en materiaal

- Op het operatiekwartier bleken 3 van de 3 kinderen die wachtten op een ingreep niet visueel afgeschermd te zijn van volwassen patiënten.

Patiëntbetrokkenheid

- Er is nergens beschreven dat ouders bij hun kind kunnen blijven tot bij inductie.

Zorgtrajectbreed

Preventie van infecties

- Bij controle van 65 medewerkers bleken er 13 de richtlijnen van handhygiëne niet correct toe te passen.
- Bij controle van 27 wastafels bleek er 1 waar niet alle elementen voorhanden waren voor het uitvoeren van een correcte handreiniging.

Patiënt- en zorggerelateerde risico's

- Van de 28 gecontroleerde patiënten waren er 3 die geen identificatiebandje droegen.

Hemovigilantie

Personeel

- Bij navraag aan 17 verpleegkundigen werd er 9 keer gemeld dat er geen opleiding rond de toediening van bloed en bloedproducten gevolgd was in de laatste 5 jaar.

Patiënt- en zorggerelateerde risico's

- Van de 10 gecontroleerde voorschriften voor bloed(producten) waren er 10 waarop gegevens ontbraken (identificatie arts, motivatie van het voorschrift).
- In 3 van de 5 gecontroleerde dossiers van volwassen patiënten die een transfusie kregen, ontbraken gegevens (parameters).

9 Ernstige risico's inzake patiëntveiligheid waarvoor een nieuwe inspectie zal gebeuren

Volgende risico's werden aangetroffen waarvoor een nieuwe inspectie zal gebeuren:

Cluster Informatiedoorstroming

- Op de dag na de ingreep ontbraken in 2 van de 25 gecontroleerde dossiers alle parameters (hartfrequentie, bloeddruk en temperatuur).

De inspecteur(s),

Michaëla Daelemans

Koenraad Fierens

Tania Vandommele

Veerle Meeus